

การสร้างเสริมสุขภาพะสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืนในวิกฤตโควิด-19
(Promotion of sustainable healthy environment in COVID-19 crisis)

๑. สถานการณ์โควิด-19 และมาตรการ

นับตั้งแต่มีการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา สายพันธุ์ใหม่ (โควิด-19) ที่เมืองอู่ฮั่น ประเทศจีน ตั้งแต่เดือนธันวาคม พ.ศ.๒๕๖๑ จนถึงวันที่ ๑๓ สิงหาคม พ.ศ.๒๕๖๔ ส่งผลให้มีผู้ติดเชื้อทั่วโลก มากกว่า ๒๐๖.๒ ล้านราย และผู้เสียชีวิตมากกว่า ๔.๓ ล้านราย^[๑] ในบางประเทศยังมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น แม้แต่ในบางประเทศที่มีการติดเชื้อลดลง แต่ก็กลับมาเพิ่มขึ้นอีก เช่น ประเทศไทย ในวันที่ ๓๐ ธันวาคม พ.ศ.๒๕๖๓ มีผู้ติดเชื้อ ๖,๖๙๐ ราย ผู้เสียชีวิต ๖๑ ราย แต่ในวันที่ ๑๓ สิงหาคม พ.ศ.๒๕๖๔ กลับเพิ่มขึ้น เป็น ๙๖๓,๑๙๙ ราย และเสียชีวิต ๗,๑๒๖ ราย^[๒]

จากสถิติข้อมูลดังกล่าวข้างต้น จะเห็นว่าผู้ติดเชื้อและผู้เสียชีวิตจากวิกฤตโควิด-19 จำนวนมาก และมีแนวโน้มที่จะเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ นับเป็นการระบาดครั้งใหญ่ของโลกที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพ สิ่งแวดล้อม สังคม และเศรษฐกิจ ทั้งระดับจุลภาคถึงระดับมหภาค และคาดการณ์ไม่ได้ว่าจะหยุดการแพร่ระบาดเมื่อใด

ประเทศไทยได้ดำเนินการตามมาตรการต่างๆ ทั้งทางกฎหมายที่เข้มงวด ผ่อนผัน ในบางพื้นที่และช่วงเวลาและการขอความร่วมมือจากประชาชน ทั้งระดับประเทศ จังหวัด ชุมชนและบุคคล เพื่อลดและยับยั้งการระบาดของโควิด-19 เช่น การล็อกดาวน์ให้อยู่บ้าน การงดการเดินทาง การให้ประชาชนทำงานและเรียนหนังสืออยู่ที่บ้าน การงดทำกิจกรรมที่มีความเสี่ยงต่อการรับและแพร่เชื้อ การใส่หน้ากากอนามัยตลอดเวลา โดยเฉพาะเมื่ออยู่ในที่สาธารณะ การเว้นระยะห่างระหว่างบุคคล การล้างมือด้วยสบู่หรือแอลกอฮอล์เจลอย่างสม่ำเสมอ เป็นต้น

มาตรการดังกล่าวทำให้ประชาชนมีข้อจำกัดในการใช้ชีวิตประจำวัน การทำงาน การเรียนหนังสือ การเดินทาง และการทำกิจกรรมต่างๆ ทำให้ต้องใช้ชีวิตที่บ้านมากขึ้น ประกอบกับการปิดกิจการของสถานประกอบการ ทั้งโรงงานอุตสาหกรรม ร้านค้า ร้านอาหาร สถานที่ท่องเที่ยว เป็นต้น ทำให้เกิดการเลิกจ้างพนักงาน ทั้งชั่วคราวและถาวร จึงขาดรายได้ ไม่เพียงพอต่อค่าใช้จ่าย

แม้ว่ารัฐบาลจะมีมาตรการเยียวยาให้กับประชาชนกลุ่มต่าง ๆ ผ่านโครงการต่างๆ เช่น คนละครึ่ง เรารักกัน ม.๓๓ เป็นต้น จนถึงล่าสุดที่มีการเร่งฉีดวัคซีน โดยเริ่มจากกลุ่มเสี่ยงก่อน เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันหมู่ให้เกิดขึ้นในวงกว้าง เพื่อจะได้เริ่มกลับไปใช้ชีวิตตามเดิม และให้เกิดกระตุ้นการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม การท่องเที่ยว เพิ่มขึ้น

นอกจากการแพร่ระบาดของโควิด-19 จะส่งผลกระทบต่อสุขภาพแล้ว ยังส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ ระบบนิเวศ มลพิษด้านต่างๆ เศรษฐกิจและสังคม ทั้งผลกระทบเชิงบวกและเชิงลบ ทั้งในทางตรงและทางอ้อมอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

๑ World Health Organization. WHO Coronavirus (COVID-19) Dashboard. <https://covid19.who.int/>

๒ ศูนย์ข้อมูล COVID-19 Dashboard. <https://www.facebook.com/informationcovid19/>

1 **๒. ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม**

2 จากการศึกษารวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องจากหน่วยงานและสื่อต่างๆ รวมทั้งจากการ
3 สอบถามความคิดเห็นต่อ หัวข้อ “การสร้างเสริมสุขภาวะสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืนในวิกฤตโควิด-19” จาก
4 บุคคล/หน่วยงานภาครัฐ เอกชน สมัชชาสุขภาพ ประชาสังคม สถาบันการศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
5 และหน่วยงานต่างๆ ^[๓] สรุปได้ดังนี้

6 **๒.๑ ผลกระทบเชิงบวกต่อสิ่งแวดล้อม**

7 ๒.๑.๑ วิกฤตโควิด-19 ที่รุนแรงเพิ่มขึ้นตั้งแต่ระลอกแรกมาจนถึงปัจจุบัน ส่งผลต่อภาคการผลิต การ
8 จำหน่าย การอุปโภคบริโภค ที่ลดลงจนต้องหยุดหรือปิดกิจการทั้งหมดหรือลดกำลังการผลิตในบางส่วน เช่น
9 โรงงานอุตสาหกรรม พาณิชยกรรม คมนาคมขนส่ง จึงทำให้มีการใช้วัตถุดิบที่ได้มาจากทรัพยากรธรรมชาติ
10 ลดน้อยลง เช่น น้ำ พลังงาน เชื้อเพลิง แร่ธาตุ เป็นต้น ไม่ทำให้เกิดการขาดแคลนทรัพยากรธรรมชาติ
11 ทรัพยากรป่าไม้ ป่าชายเลน พันธุ์พืชมีการฟื้นตัวเจริญงอกงาม ส่งผลให้สัตว์ป่าและสัตว์น้ำที่มีน้อยได้เพิ่ม
12 จำนวนขึ้น ปะการังและหญ้าทะเลฟื้นตัวและเติบโตดีขึ้น เนื่องจากคุณภาพน้ำทะเลดีขึ้น

13 ๒.๑.๒ สถานที่ท่องเที่ยวที่มีระบบนิเวศทางธรรมชาติ ทั้งบนบกและในน้ำได้รับการฟื้นฟูกลับคืนมา
14 ด้วยตัวเองเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง ข้อมูลที่ผ่านมา พบว่า การลดการเดินทางและการท่องเที่ยวทำให้ระบบ
15 นิเวศทางธรรมชาติได้ฟื้นฟูอย่างต่อเนื่องกว่า ๖ เดือน ส่งผลให้สัตว์สงวนและสัตว์หายากพบเห็นได้มากขึ้น
16 เช่น พบว่ามีเต่ามะเฟือง ซึ่งเป็นเต่าทะเลที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในโลก และเป็นสัตว์สงวนชนิดใหม่ของไทย มี
17 สถานะใกล้สูญพันธุ์ ขึ้นมาวางไข่และทำรังมากที่สุดในรอบ ๒๐ ปี มากถึง ๑๑ รัง ตามชายหาดของจังหวัด
18 พังงาและจังหวัดภูเก็ต โดยได้ทยอยฟักออกมาและพากันคลานลงสู่ทะเลตรงกับช่วงการแพร่ระบาดของโค
19 วิด-19 ลูกเต่าเกิดใหม่ในครั้งนี้มีปริมาณมากกว่าครั้งอื่นๆ ในรอบสองทศวรรษที่ผ่านมา ส่วนที่อุทยาน
20 แห่งชาติเกาะลันตา เมื่อช่วงกลางเดือนเมษายน ๒๕๖๓ ได้พบฝูงวาฬเพชฌฆาตดำฝูงใหญ่ ๑๐-๑๕ ตัว
21 ความยาวประมาณ ๓-๔ เมตร วาฬน้ำบริเวณอ่าวหินงาม เกาะรอก ห่างจากฝั่งเพียง ๔๐๐ เมตร ที่ผ่านมา
22 ถือเป็นครั้งแรกที่มีการพบเจอวาฬเพชฌฆาตดำในเขตอุทยานฯ นี้ และยังพบวาฬบรูด้าและวาฬโอมูระ ทาง
23 ฝั่งอันดามันแถบชายฝั่งทะเลจังหวัดพังงาและภูเก็ต โดยพบวาฬโอมูระมากถึง ๔-๕ ตัว และวาฬบรูด้าได้มี
24 การพบที่มากขึ้น ^[๔]

25 ๒.๑.๓ การปรากฏตัวของพะยูนในบริเวณอ่าวบ้านเพ จังหวัดระยอง ซึ่งแทบไม่มีใครพบเห็นมานาน
26 พอสมควร จากประชากรทั้งหมดที่สำรวจพบในปีที่แล้ว ๒๖๑ ตัว ในพื้นที่ทั้งฝั่งอันดามันและอ่าวไทย ๑๓
27 พื้นที่ ในพื้นที่ที่มีประชากรพะยูนมากที่สุดในประเทศไทย ที่อุทยานแห่งชาติหาดเจ้าไหมและเขตห้ามล่าสัตว์
28 ป่าหมู่เกาะลิบง จังหวัดตรัง ในช่วงโควิด-19 พบพะยูนฝูงใหญ่ที่ไม่ค่อยถูกพบเห็นกว่า ๓๐ ตัว ออกหากิน
29 หญ้าทะเลบริเวณแหลมจุโหย อุทยานแห่งชาติหาดเจ้าไหม ^[๕]

^๓ จากแบบสอบถามการแสดงความคิดเห็นของหน่วยงานต่างๆ ต่อข้อถกแถลงหัวข้อ “การสร้างเสริมสุขภาวะสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืนในวิกฤตโควิด-19”. (๘ เมษายน - ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๖๔)

^๔ ดร.วิจารย์ สิมาฉายา New Normal ชีวิตวิถีใหม่และโอกาสในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน ๒๗ สิงหาคม ๒๕๖๓ http://www.tei.or.th/th/blog_detail.php?blog_id=57

^๕ ธรณ์ ธีรารังนาสวัสดิ์. <https://mgronline.com/travel/detail/963000046086>

1 ๒.๑.๔ คุณภาพสิ่งแวดล้อมดีขึ้น เนื่องจากการผลิตและการบริโภคที่ลดน้อยลง ทำให้ปริมาณขยะลด
2 น้อยลง โดยเฉพาะขยะอันตรายจากโรงงานอุตสาหกรรม รวมทั้งมาตรการการทำงาน การประชุมและการ
3 เรียนอยู่ที่บ้าน ทำให้การเดินทางใช้รถยนต์ต่างๆ น้อยลง จึงมีการใช้เชื้อเพลิงน้อยลงกว่าเดิมมาก ลดการเผา
4 ผลาญพลังงานโดยเฉพาะเชื้อเพลิงที่ได้จากฟอสซิล ลดปัญหาการจราจรติดขัด การใช้ระบบเทคโนโลยีในการ
5 ติดต่อสื่อสาร ทำให้ลดปริมาณการใช้กระดาษ และลดการปล่อยมลพิษในอากาศจากโรงงานและยานพาหนะ
6 เช่น ฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน ๒.๕ ไมครอน (PM ๒.๕) และก๊าซเรือนกระจกชนิดต่างๆ สู้ชั้นบรรยากาศลด
7 น้อยลง รวมทั้งทำให้มีคุณภาพอากาศและคุณภาพน้ำตามแหล่งน้ำต่างๆ ดีขึ้นตามไปด้วย

8 ๒.๑.๕ ขณะที่ผลกระทบเชิงบวกช่วงที่มีการล็อกดาวน์และจำกัดการเดินทาง ทั้งของประชาชนทั่วไป
9 นักธุรกิจและนักท่องเที่ยว โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวจากต่างประเทศที่ลดลงจนเหลือศูนย์ โดยอุตสาหกรรม
10 ท่องเที่ยวของทั้งโลกมีการปล่อยก๊าซเรือนกระจกประมาณร้อยละ ๒๐ ของทั้งหมดหรือประมาณ ๒๔๗ ล้าน
11 ตัน (๑๕.๙๖ กิโลกรัม/คน) ^๖ สำหรับประเทศไทย ข้อมูลเมื่อมีนาคม ๒๕๖๓ มีปริมาณการปล่อย
12 คาร์บอนไดออกไซด์ลดลงเกือบ ๒๐ ล้านตัน คิดเป็น ๑๒.๖% เทียบกับเดือนเดียวกันเมื่อปีที่แล้ว ซึ่งมีที่มา
13 จากแหล่งกำเนิดหลัก ได้แก่ พลังงาน อุตสาหกรรม การเดินทาง และการใช้พลังงานในอาคาร ^๗

14

15 ๒.๒ ผลกระทบเชิงลบต่อสิ่งแวดล้อม

16 ๒.๒.๑ จากการใช้วัสดุอุปกรณ์ทางการแพทย์และสาธารณสุขที่เพิ่มขึ้นตามจำนวนผู้ติดเชื้อ โควิด-19
17 ทำให้ขยะติดเชื้อมีปริมาณเพิ่มมากขึ้นถึงห้าเท่า ทั้งจากหน้ากากอนามัย ถุงมือยาง ชุดป้องกัน (PPE) หลอด
18 ยา เข็มฉีดยา และอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับการใช้รักษาผู้ป่วยติดเชื้อต่าง ๆ ^๘ สำหรับหน้ากากอนามัยที่
19 ประชาชนมีความต้องการใช้ในการระบาดระลอกแรกประมาณ ๑.๕๖ ล้านชิ้น/วัน ^๙ รวมทั้งอุปกรณ์ทำความสะอาด
20 สะอาดและการป้องกันการแพร่กระจายเชื้อโควิด-19 เช่น เฟซชีลล์ ฉากกัน น้ำยาฆ่าเชื้อหรือทำความสะอาด
21 และอุปกรณ์ทดสอบการติดเชื้อด้วยตนเอง มีปริมาณเพิ่มขึ้นเช่นกันทั้งจากบ้านเรือน โรงพยาบาล
22 โรงพยาบาลสนาม สถานที่กักตัว สถานที่แยกรักษาผู้ป่วย ศูนย์พักคอย ชุมชน และสถานที่ต่างๆ

23 ๒.๒.๒ สถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 ส่งผลกระทบต่อขยะติดเชื้อ ในเดือนมกราคม -
24 มิถุนายน ๒๕๖๔ มีขยะติดเชื้อรวม ๓๑,๗๐๙.๘๔ ล้านตัน เฉพาะเดือนมิถุนายน มีขยะติดเชื้อสูงที่สุดเฉลี่ย
25 ๒๓๐ ตันต่อวัน (กรมอนามัย, ๑๖ กรกฎาคม ๒๕๖๔) โดยคาดการณ์ขยะติดเชื้อโควิด-19 จากแหล่งกำเนิด
26 ต่างๆ ได้แก่ โรงพยาบาล ๒.๘๕ กิโลกรัมต่อเตียงต่อวัน, โรงพยาบาลสนาม ๑.๘๒ กิโลกรัมต่อเตียงต่อวัน,
27 สถานที่กักตัว ๑.๓๒ กิโลกรัมต่อคนต่อวัน และจากห้องปฏิบัติการ ๐.๐๕ กิโลกรัมต่อตัวอย่าง (กรมอนามัย,
28 ๓ พฤษภาคม ๒๕๖๔) การใช้หน้ากากอนามัยในปี ๒๕๖๓ รวม ๔๑.๙๘ ล้าน ส่วนปี ๒๕๖๔ (เดือนมกราคม -
29 เมษายน) รวม ๑๖.๘ ล้าน (กรมควบคุมมลพิษ, พฤษภาคม ๒๕๖๔)

30 ๒.๒.๓ มาตรการดังกล่าวทำให้ประชาชนมีข้อจำกัดในการใช้ชีวิตและการเดินทางและต้องใช้ชีวิตที่
31 บ้านมากขึ้น ความต้องการสั่งอาหารและการซื้อของออนไลน์เพิ่มขึ้นถึง ๒๐๐% ในช่วงการล็อกดาวน์ การส่ง

๖ โครงการปกป้องสุขภาพภูมิอากาศในภาคการท่องเที่ยว, ๒๕๕๕

๗ หนังสือพิมพ์ไทยโพสต์, 2563 <https://www.thaipost.net/main/detail/69158>

๘ มนัญญา ภูแก้ว ปัญหามูลฝอยติดเชื้อจากโรคระบาดโควิด-19

https://www.parliament.go.th/ewtdadmin/ewt/elaw_parcy/ewt_dl_link.php?nid=2599

๙ <https://news.thaipbs.or.th/content/289780> และ <https://thestandard.co/where-are-the-hygiene-masks-distributed/>

1 อาหารมีการใช้บรรจุภัณฑ์หีบห่อและอุปกรณ์พลาสติก เช่น ถุงพลาสติก กล่องพลาสติก ใส่อาหาร ของ
2 พลาสติก ซ้อน ส้อม เป็นต้น คิดเฉลี่ย ๑ ออเดอร์ มีขยะอย่างน้อย ๗ ชิ้น ดังนั้นจึงมีปริมาณขยะพลาสติก
3 จากฟู้ดเดลิเวอรี่ เพิ่มขึ้น ๕๕๐ ล้านชิ้น/ปี ^[๑๐]

4 ๒.๒.๔ ปริมาณขยะพลาสติกเพิ่มจากวันละ ๕,๕๐๐ ตัน/วัน เป็น ๖,๓๐๐ ตัน/วัน (เพิ่มขึ้น ๑๕%) ซึ่ง
5 ขยะพลาสติกเหล่านี้จะส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในวงกว้างไปสู่ระบบนิเวศในทะเล ทำให้มีไมโครพลาสติก
6 ในห่วงโซ่อาหารและตกค้างในสัตว์น้ำ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อสุขภาพตามมาเมื่อมีการบริโภคสัตว์น้ำดังกล่าว

7 ๒.๒.๕ จากรายงานของกรุงเทพมหานคร ปริมาณขยะพลาสติกทั้งหมด ๓,๔๔๐ ตัน/วัน (๓๗% ของ
8 ปริมาณขยะทั้งหมด ๙,๓๗๐ ตันต่อวัน) ในเดือนเมษายน ๒๕๖๓ เพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๖๒ (๒,๑๒๐ ตัน/วัน)
9 โดยเพิ่มขึ้น ๒,๓๒๐ ตัน/วัน (เพิ่มขึ้นประมาณ ๖๒%) ประกอบด้วย ขยะพลาสติกรีไซเคิลได้ ๖๖๐ ตัน/วัน
10 (๑๙%) และขยะพลาสติกปนเปื้อน ๒,๗๘๐ ตัน/วัน (๘๑%) ^[๑๑]

11 ๒.๒.๖ สำหรับสถานที่รักษาผู้ป่วยโควิด-19 หรือสถานที่แยกกักตัวชั่วคราว ทั้งที่เป็นโรงพยาบาล
12 โรงแรม โรงพยาบาลสนาม หอประชุม สนามกีฬา ตลาด โรงงาน ชุมชน บ้านเรือน หรือสถานที่ที่เหมาะสม
13 ตามหน่วยงานต่างๆ จะมีขยะติดเชื้อ น้ำทิ้งจากการใช้ของผู้ป่วยและบุคลากร ซึ่งต้องมีการคัดแยกขยะ การ
14 จัดการขยะ การบำบัดน้ำทิ้ง อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ

15 ๒.๒.๗ การใช้ชีวิตอยู่ที่บ้าน การทำงาน การประชุม การเรียนหนังสือและอื่นๆ ทำให้ใช้เทคโนโลยี
16 ติดต่อสื่อสารกันทางโทรศัพท์มือถือ คอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต ไฟฟ้า เครื่องปรับอากาศ นอกจากจะทำให้ใช้
17 พลังงานเพิ่มขึ้นแล้ว ยังทำให้มีขยะอิเล็กทรอนิกส์จากแบตเตอรี่และอุปกรณ์เครื่องใช้ไฟฟ้าเพิ่มมากขึ้น ซึ่ง
18 จำเป็นต้องแยกประเภทขยะอิเล็กทรอนิกส์ออกจากขยะทั่วไป เพื่อไม่ให้เกิดการปนเปื้อนและตกค้างใน
19 สิ่งแวดล้อม ทั้งทางบกและในน้ำ

20

21 ๓. นโยบาย ยุทธศาสตร์และแผนที่เกี่ยวข้อง

22 ๓.๑ นโยบายเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals; SDGs) ^[๑๒]

23 การพัฒนาที่ยั่งยืน คือ แนวทางการพัฒนาที่ตอบสนองความต้องการของคนรุ่นปัจจุบัน โดยไม่ทำให้
24 ความสามารถในการตอบสนองความต้องการของคนรุ่นต่อไปต้องลดลง ^[๑๓] มีองค์ประกอบสำคัญ ๓ ประการ
25 คือ ๑) การเติบโตทางเศรษฐกิจ ๒) ความครอบคลุมทางสังคม และ ๓) การคุ้มครองสิ่งแวดล้อม

26 โดยกำหนดเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน เป็นแนวทางให้ทุกประเทศดำเนินการร่วมกัน ๑๗
27 เป้าหมาย ภายในปี ค.ศ.๒๐๓๐ ตามปัจจัยที่เชื่อมโยง ๕ มิติ (๕P) ได้แก่ ๑) การพัฒนาคน (People) ให้
28 ความสำคัญกับการขจัดปัญหาความยากจนและความหิวโหย และลดความเหลื่อมล้ำในสังคม ๒)

๑๐ https://www.bangkokbiznews.com/news/detail/939188?fbclid=IwAR0ha4URLO1gj9R2GBgDP69F_TgIGUJS3z9I87iz5jL9jWbvgStUhbWfUNo

๑๑ ดร.วิจารย์ สิมาฉายา ขยะพลาสติกพุ่งกว่า ๖๐% ในช่วงโควิด-19-19 ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๖๓

http://www.tei.or.th/th/blog_detail.php?blog_id=51

๑๒ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. รู้จัก SDGs.

<https://sdgs.nesdc.go.th/%e0%b9%80%e0%b8%81%e0%b8%b5%e0%b9%88%e0%b8%a2%e0%b8%a7%e0%b8%81%e0%b8%b1%e0%b8%9a-sdgs/>

๑๓ Brundtland Report, ๑๙๘๗ https://www.are.admin.ch/are/en/home/sustainable-development/international-cooperation/2030agenda/un_-milestones-in-sustainable-development/1987--brundtland-report.html

1 สิ่งแวดล้อม (Planet) ให้ความสำคัญกับการปกป้องและรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสภาพภูมิอากาศเพื่อ
2 พลเมืองโลกรุ่นต่อไป ๓) เศรษฐกิจและความมั่งคั่ง (Prosperity) ส่งเสริมให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดีและ
3 สอดคล้องกับธรรมชาติ ๔) สันติภาพและความยุติธรรม (Peace) ยึดหลักการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ มีสังคมที่
4 สงบสุข และไม่แบ่งแยก และ ๕) ความเป็นหุ้นส่วนการพัฒนา (Partnership) ความร่วมมือของทุกภาคส่วน
5 ในการขับเคลื่อนวาระการพัฒนาที่ยั่งยืน

7 ๓.๒ ยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนประเทศไทยด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG พ.ศ.๒๕๖๔-๒๕๖๙^{๑๔}

8 โมเดลเศรษฐกิจ BCG เป็นการพัฒนา ๓ เศรษฐกิจ ได้แก่ ๑) เศรษฐกิจชีวภาพ (Bio Economy) มุ่งเน้น
9 การใช้ประโยชน์ทรัพยากรชีวภาพอย่างคุ้มค่า สร้างมูลค่าเพิ่มให้กับทรัพยากรทั้งการผลิตสินค้า บริการและ
10 ใช้ประโยชน์ ๒) เศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) มุ่งเน้นการนำทรัพยากรกลับมาใช้ประโยชน์
11 อย่างสูงสุด เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาการขาดแคลนและสร้างมูลค่าเพิ่มจากการนำทรัพยากรกลับมาใช้ประโยชน์
12 และกระบวนการลดขยะหรือของเสียเหลือศูนย์ และ ๓) เศรษฐกิจสีเขียว (Green Economy) มุ่งเน้นความ
13 ยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม ใช้ทรัพยากรอย่างเหมาะสมและคุ้มค่า กระจายความมั่งคั่งอย่างทั่วถึงและลดก๊าซเรือน
14 กระจก ยกกระดับความเป็นอยู่และลดความเสี่ยงทางด้านสิ่งแวดล้อม^{๑๕}

15 มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๙ มกราคม พ.ศ.๒๕๖๔ เห็นชอบให้การขับเคลื่อนการพัฒนาโมเดล
16 เศรษฐกิจสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน เป็นวาระแห่งชาติ ตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๖๕ เป็นต้นไป เพื่อเป็นกรอบในการพัฒนา
17 เศรษฐกิจที่เชื่อมโยงกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน และสอดคล้องกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยให้
18 คณะกรรมการบริหารการพัฒนาเศรษฐกิจชีวภาพ-เศรษฐกิจหมุนเวียน-เศรษฐกิจสีเขียว เป็นผู้รับผิดชอบ

19 ยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนประเทศไทยด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG พ.ศ.๒๕๖๔-๒๕๖๙ ประกอบด้วย
20 ยุทธศาสตร์ที่ ๑ สร้างความยั่งยืนของฐานทรัพยากรและความหลากหลายทางชีวภาพ ด้วยการจัดสมดุล
21 ระหว่างการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์ ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การพัฒนาชุมชนและเศรษฐกิจฐานรากให้เข้มแข็ง
22 ด้วยทุนทรัพยากร อัตลักษณ์ ความคิดสร้างสรรค์และเทคโนโลยีสมัยใหม่ ยุทธศาสตร์ที่ ๓ ยกกระดับการ
23 พัฒนาอุตสาหกรรมภายใต้เศรษฐกิจ BCG ให้สามารถแข่งขันได้อย่างยั่งยืน และ ยุทธศาสตร์ที่ ๔ เสริมสร้าง
24 ความสามารถในการตอบสนองต่อกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลก

26 ๓.๓ แผนแม่บทรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พ.ศ.๒๕๕๘-๒๕๙๓^{๑๖}

27 การดำเนินงานด้านเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของประเทศไทย มีการบูรณาการเข้าสู่นโยบายและ
28 แผนระดับชาติ เพื่ออนุรักษ์ตามความตกลงปารีส อนุสัญญาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศโลก มีเป้าหมาย
29 ในการเสริมสร้างความรับผิดชอบร่วมกันต่อภัยคุกคาม โดยมุ่งหวังที่จะควบคุมการเพิ่มขึ้นของอุณหภูมิเฉลี่ย
30 ของโลกให้ต่ำกว่า ๒ องศาเซลเซียส และพยายามไม่ให้เกิน ๑.๕ องศาเซลเซียส

๑๔ ดันโมเดลเศรษฐกิจ BCG เป็นนโยบายขับเคลื่อนประเทศไทย. <https://www.thaigov.go.th/news/contents/details/38369>

๑๕ ดร.สุวิทย์ เมษินทรีย์. "BCG Model" ขับเคลื่อนไทยแลนด์ 4.0 "วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี นวัตกรรม" เพิ่มมูลค่าธุรกิจ. ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๒. <https://www.thairath.co.th/business/economics/1710925>

๑๖ สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ <https://www.onep.go.th/การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิ/>

1 มีแนวทางดำเนินการ ๓ เรื่องหลัก ได้แก่ ๑) การปรับตัวต่อผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพ
2 ภูมิอากาศ ๒) การลดก๊าซเรือนกระจกและส่งเสริมการเติบโตที่ปล่อยคาร์บอนต่ำ และ ๓) การสร้างขีด
3 ความสามารถด้านการบริหารจัดการการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยครอบคลุม ๖ สาขาสำคัญ ได้แก่
4 ๑) การจัดการน้ำ ๒) การเกษตรและความมั่นคงทางอาหาร ๓) การท่องเที่ยว ๔) สาธารณสุข ๕) การ
5 จัดการทรัพยากรธรรมชาติ และ ๖) การตั้งถิ่นฐานและความมั่นคงของมนุษย์

7 ๔. บทบาทในการจัดการสิ่งแวดล้อมและการเสริมสร้างสุขภาพในช่วงวิกฤตโควิด-19

8 หน่วยงานภาครัฐ เอกชน ประชาสังคม สถาบันและหน่วยงานต่างๆ ได้ดำเนินการด้านการจัดการ
9 สิ่งแวดล้อมและการสร้างเสริมสุขภาพ ในช่วงระหว่างวิกฤตโควิด-19 ที่ผ่านมา สรุปดังนี้

10 ๔.๑ การจัดการสิ่งแวดล้อม

11 ๔.๑.๑ การลดปริมาณขยะที่เกิดขึ้นให้น้อยลง เช่น การใช้หน้ากากผ้าที่ซักได้ แทนหน้ากากอนามัย
12 แบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง เป็นต้น การคัดแยกขยะ การนำขยะไปรีไซเคิล เพื่อหมุนเวียนกลับมาใช้ใหม่

13 ๔.๑.๒ การเผยแพร่ให้ความรู้ในการคัดแยกขยะ โดยเฉพาะขยะติดเชื้อออกจากขยะประเภทอื่น ๆ
14 เพื่อให้ง่ายต่อการจัดการต่อไป

15 ๔.๑.๓ การศึกษาวิจัย เช่น การจัดการขยะที่มีประสิทธิภาพ เทคโนโลยีการลดปริมาณฝุ่นละออง
16 ขนาดเล็กไม่เกิน ๒.๕ ไมครอน (PM ๒.๕)

17 ๔.๑.๔ การเปลี่ยนไปใช้พลังงานหมุนเวียน เพื่อลดการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ ซึ่งเป็นก๊าซ
18 เรือนกระจก เพื่อลดการเกิดภาวะโลกร้อน

19 ๔.๑.๕ การใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อการเกษตรให้เพิ่มมากขึ้น เพื่อเป็นแหล่งอาหารของประชาชน
20 ชุมชน โดยใช้พื้นที่สาธารณะ เช่น ชุมชน โรงเรียน โรงพยาบาล ศาสนสถาน เป็นต้น

22 ๔.๒ การเสริมสร้างสุขภาพ

23 ๔.๒.๑ การประชาสัมพันธ์และการปฏิบัติตามมาตรการของภาครัฐ เพื่อป้องกันการแพร่กระจายเชื้อ
24 โควิด-19 (DMATT) คือ การเว้นระยะห่างระหว่างกัน การสวมหน้ากากอนามัย/หน้ากากผ้า การล้างมือหรือ
25 ฉีด/เช็ดแอลกอฮอล์บ่อยๆ การตรวจวัดอุณหภูมิก่อนเข้าสถานที่ การสแกนแอปพลิเคชัน “ไทยชนะ” รวมทั้ง
26 การอยู่บ้านหยุดเชื้อเพื่อชาติ การงดการเดินทาง การกินร้อน ใช้ช้อนกลาง มีของใช้/อุปกรณ์ส่วนตัว เป็นต้น

27 ๔.๒.๒ การเชื่อมโยงเครือข่ายการทำงานร่วมกัน การให้ความรู้ เช่น โครงการอาหารปลอดภัย
28 โครงการเกษตรกรรุ่นใหม่กลับบ้านเกิด เป็นต้น

29 ๔.๒.๓ การสนับสนุนให้โรงพยาบาล ผ่านเกณฑ์มาตรฐานความสะอาดและสิ่งแวดล้อม เพื่อความ
30 สะอาดและความปลอดภัย ทั้งของผู้ป่วยและบุคลากรทางการแพทย์

32 ๕. ข้อเสนอแนะทางในการพัฒนาโยบายสาธารณะ “การสร้างเสริมสุขภาพสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืนใน 33 วิกฤตโควิด-19”

34 การสร้างเสริมสุขภาพสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืนในวิกฤตโควิด-19 มุ่งหวังให้เกิดการพัฒนา
35 สาธารณะไปสู่การมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อน โดยเริ่มจากการให้คุณค่าความสำคัญกับแนวคิดด้านสุขภาพ ที่

1 เน้นการ “สร้างนำซ่อม” และการจัดการสิ่งแวดล้อมที่เน้นการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ป้องกันมลพิษ เพื่อ
2 ไม่ให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ หรือให้เกิดผลกระทบน้อยที่สุด เพื่อให้บรรลุเป้าหมายการ
3 พัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals; SDGs) ที่สมดุล ทั้งมิติด้านเศรษฐกิจ สังคม และ
4 สิ่งแวดล้อม

5 โดยมีข้อเสนอแนะทางนโยบายสาธารณะ “การสร้างเสริมสุขภาพสิ่งแวดล้อมที่
6 ยั่งยืนในวิกฤตโควิด-19” เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ทั้งในช่วงระหว่างการแพร่ระบาดและหลังวิกฤตโควิด-19
7 ดังนี้

8 ๕.๑ ในสถานการณ์ช่วงโควิด-19 จนถึงปัจจุบัน ทำให้ต้องมีการใช้วัสดุอุปกรณ์ทางการแพทย์และ
9 สาธารณสุข รวมทั้งสิ่งของที่ประชาชนใช้ในการรักษาความสะอาด ตามมาตรการ DMATT ที่เพิ่มมากขึ้น
10 มากกว่าปกติแล้ว ส่วนใหญ่เป็นขยะอันตรายและขยะติดเชื้อ เช่น ชุดป้องกัน พลาสติก หน้ากากอนามัยแบบ
11 ใช้ครั้งเดียว เป็นต้น รวมทั้งการเพิ่มปริมาณการสั่งซื้ออาหาร เครื่องดื่มและสินค้าทางออนไลน์และส่งพัสดุมายัง
12 ที่บ้าน ทำให้มีปริมาณขยะพลาสติกเพิ่มมากขึ้น ซึ่งนอกจากจะย่อยสลายยากแล้ว ยังเพิ่มภาระการรวบรวม
13 จัดเก็บ ขนส่ง ผังกลบหรือกำจัดของหน่วยงานที่รับผิดชอบซึ่งมีบุคลากร รถ เครื่องมือและงบประมาณที่
14 จำกัดแล้ว ยังมีปัญหาการที่ประชาชนไม่ได้คัดแยกตามประเภทขยะแล้ว จึงทำให้เกิดความยุ่งยากต่อการ
15 จัดการให้ถูกวิธี และเกิดความไม่ปลอดภัยแก่พนักงานเก็บขนขยะ นอกจากนี้การทิ้งขยะพลาสติกที่กระจัด
16 กระจายทั่วไป มักก่อให้เกิดปัญหาการอุดตันของท่อระบายน้ำในเมือง เป็นสาเหตุทำให้เกิดปัญหาน้ำท่วมเมื่อ
17 ฝนตกหนัก ปัญหายุบที่พบบ่อยในแม่น้ำลำคลอง และมีบางส่วนลงสู่ท้องทะเล ก่อให้เกิดปัญหาขยะพลาสติก
18 และไมโครพลาสติก ซึ่งเป็นปัญหามลพิษทางทะเลที่พบว่ามี การแพร่กระจายในสิ่งแวดล้อมทางทะเลทั่วโลก
19 ส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศทางทะเล ห่วงโซ่อาหาร และการดำรงชีวิตของสิ่งมีชีวิตในระบบนิเวศ โดย
20 แพร่กระจายอยู่ในสิ่งแวดล้อม เช่น ชายหาด ตะกอนดินปากแม่น้ำ ตลอดจนการเข้าสู่ห่วงโซ่อาหารของมนุษย์
21 ซึ่งส่งผลกระทบต่อสุขภาพได้ จึงควรผลักดันให้เกิดการจัดการขยะทุกประเภทอย่างถูกต้อง

22 ดังนั้นการจัดการขยะ จึงควรมีการบูรณาการจัดการขยะอย่างยั่งยืน ทั้งเป็นระบบ ทั้งประเภทขยะ
23 พลาสติก ขยะติดเชื้อ ขยะชุมชน จึงควรให้ความสำคัญตั้งแต่ การประเมินวัฏจักรวงจรชีวิตผลิตภัณฑ์ การ
24 ออกแบบผลิตภัณฑ์ การเลือกวัตถุดิบ กระบวนการผลิต บรรจุภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และพัฒนา
25 เทคโนโลยีการจัดการขยะ การดำเนินการตามหลักการ ๓R (Reduce การลดใช้, Reuse การใช้ซ้ำ, Recycle
26 การหมุนเวียนกลับมาใช้ใหม่) โดยเน้นการลดปริมาณขยะ ตั้งแต่ต้นทางให้เหลือน้อยที่สุดจนเหลือศูนย์ มี
27 ระบบการเรียกคืนบรรจุภัณฑ์ ตั้งศูนย์ข้อมูลแลกเปลี่ยนของเหลือใช้ และให้มีข้อมูล สัญลักษณ์ สีหรือรูปภาพ
28 แสดงระยะเวลาย่อยสลายขยะและผลกระทบในหลากหลายผลิตภัณฑ์ เพื่อให้ผู้บริโภคทราบและมีทางเลือกก่อน
29 ตัดสินใจซื้อใช้ การศึกษาและรณรงค์ส่งเสริมวัสดุและบรรจุภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และการปฏิบัติ
30 ตามพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕ และ
31 พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ การจัดการขยะติดเชื้ออย่างถูกต้อง เช่น หน้ากากอนามัย
32 อุปกรณ์ป้องกัน ชุดตรวจโควิด-19 และวัสดุที่ใช้แล้ว เป็นต้น รวมทั้งไม่ให้เสี่ยงต่อการแพร่เชื้อไปสู่ระบบ
33 นิเวศและสุขภาพได้ รวมทั้งสนับสนุนให้ชุมชน หรือโรงเรียน รวมตัวกันเป็นกลุ่ม/เครือข่าย สนับสนุนชุมชน
34 ตั้งกองทุนการจัดการขยะหรือรูปแบบอื่นที่เหมาะสม

1 ๕.๒ จำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ทั้งประเภทธรรมชาติ ศิลปวัฒนธรรม
2 ชุมชนและอื่นๆ ลดลงเป็นอย่างมาก บางพื้นที่ไม่มีนักท่องเที่ยวมาเป็นเวลากว่า ๑ ปีแล้ว ทำให้พื้นที่ดังกล่าว
3 ไม่ถูกทำลายจากกิจกรรมของมนุษย์ โดยเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติบางแห่งมีทรัพยากรเพิ่มขึ้น
4 สิ่งมีชีวิตบางชนิด ทั้งบนบกและในน้ำ ได้รับการฟื้นฟูจากธรรมชาติเอง จนปรากฏให้เห็นทั้งชนิดที่ใกล้สูญ
5 พันธุ์ เช่น เต่ามะเฟือง พะยูน เป็นต้น ซึ่งยุทธศาสตร์การส่งเสริมการท่องเที่ยว พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๖๔
6 ^[๑๗] ใกล้จะสิ้นสุดระยะเวลาแล้ว จึงควรต่อยอดเป็นการบูรณาการเป็นการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน หากมีการเปิด
7 แหล่งท่องเที่ยวในอนาคต จึงควรมีการจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับพื้นที่และกิจกรรม มี
8 มาตรการจัดการพื้นที่ที่ไม่ให้ถูกรบกวนหรือได้รับความเสียหายเหมือนในอดีตที่ผ่านมา เพื่อไม่ให้ทำลาย
9 สิ่งแวดล้อมและส่งผลกระทบต่อรายได้ของผู้ประกอบการและชุมชนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว รวมทั้ง
10 สุขภาพและความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวด้วย

11 ดังนั้นการจัดการการท่องเที่ยว จึงควรบูรณาการทั้งระบบและกลไกการท่องเที่ยว โดยคำนึงถึง
12 สุขภาพ สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ สังคม ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี อย่างสมดุลและยั่งยืน โดยวางแผนและ
13 ดำเนินร่วมกับชุมชน ให้ความรู้ รวมทั้งการติดตามและประเมินผลเพื่อพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และประเมินผล
14 กระทบจากการท่องเที่ยวที่ส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศ ^[๑๘] และด้านอื่นๆ เพื่อดำเนินการลดและป้องกันแก้ไข
15 ผลกระทบดังกล่าว การส่งเสริมให้ชุมชนมีการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน การส่งเสริมให้ผู้ประกอบการ
16 ดำเนินการตามคู่มือแนวทางฯ จัดกิจกรรมลดมลพิษ มีมาตรการอนุรักษ์และฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยว เลือกใช้
17 ผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม การเพิ่มประสิทธิภาพการท่องเที่ยว โดยใช้ฐานข้อมูลขนาดใหญ่ เพื่อ
18 พัฒนาฐานรองรับระบบปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ (Platform) รวมทั้ง ที่ดึงดูดความสนใจทั้งในช่วงและหลัง
19 วิกฤตโควิด-19

20 ๕.๓ การพัฒนาประเทศในด้านต่างๆ โดยเฉพาะด้านเศรษฐกิจ ส่วนใหญ่จะมุ่งไปที่การเพิ่มอัตราการ
21 ขยายตัวทางเศรษฐกิจ รวมทั้งปัญหาภาวะโลกร้อน ซึ่งเกิดจากการมีปริมาณก๊าซเรือนกระจกที่ปล่อยจาก
22 กิจกรรมต่างๆ ของมนุษย์ ออกสู่ชั้นบรรยากาศในปริมาณที่เพิ่มมากขึ้น จนทำให้เกิดความไม่สมดุลและเกิด
23 ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม สังคม และสุขภาพ มีการนำแนวคิดใหม่ที่ได้รับการยอมรับของประชาคมโลก คือ
24 เศรษฐกิจชีวภาพ-เศรษฐกิจหมุนเวียน-เศรษฐกิจสีเขียว (Bio-Circular-Green Economy; BCG) ซึ่ง
25 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบให้นำโมเดล BCG เป็นวาระแห่งชาติ ให้เริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๖๕ โดยเน้นการใช้
26 ทรัพยากรธรรมชาติที่คุ้มค่าและหมุนเวียน การใช้บรรจุกฎบัตรรักษ์โลก การนำขยะหรือของเสียกลับมาใช้
27 ประโยชน์ใหม่ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และการลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

28 ดังนั้นจึงควรมีการทบทวนแผนยุทธศาสตร์ และแผนปฏิบัติการ BCG ให้ทันสถานการณ์กับวิกฤตโค
29 วิด-19 ตั้งแต่การวิเคราะห์ห่วงโซ่อุปสงค์และห่วงโซ่อุปทาน การกำหนดเป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์ ตัวชี้วัด
30 ผลลัพธ์หลักและการมีคู่เทียบเคียง การแปลงแผนสู่การปฏิบัติ การดำเนินการ เผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจ
31 การพัฒนาโมเดลเศรษฐกิจ BCG การยึดหลักธรรมาภิบาลอย่างจริงจัง การใช้ทรัพยากรชีวภาพหรือ การนำ
32 ทรัพยากรหรือของเหลือใช้กลับมาหมุนเวียนมาใช้ประโยชน์ใหม่ การลดปริมาณขยะจนเหลือศูนย์ เพื่อเพิ่ม

^{๑๗} ยุทธศาสตร์การส่งเสริมการท่องเที่ยว พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๖๔. https://chainat.mots.go.th/download/article/article_20200605154529.pdf

^{๑๘} กานต์พิชชา ทองแถว. รอยเท้านิเวศน์. <https://www.academia.edu/10673617/> <http://www.wwf.or.th/.../livingplane.../ecologicalfootprint/>

1 มูลค่าให้กับสินค้าและเกิดการกระจายรายได้สู่เศรษฐกิจชุมชนอย่างทั่วถึงการสื่อสารสาธารณะและติดตาม
2 ประเมินผลเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน เพื่อให้เกิดการจัดสรรทรัพยากรธรรมชาติที่เป็นธรรม การมีเศรษฐกิจที่มี
3 เสถียรภาพ และมีสุขภาวะที่ดีในระยะยาวด้วย โดยให้สมดุลกับสุขภาพ สิ่งแวดล้อมและสังคม หรือบริษัท
4 ธุรกิจใหม่เพิ่มขึ้น เพื่อให้บรรลุเป้าหมายในยุทธศาสตร์ฯ ส่งเสริมนโยบายการมีส่วนร่วมต่อสังคมและ
5 สิ่งแวดล้อม การขยายผลโครงการยกระดับเศรษฐกิจและสังคมรายตำบลแบบบูรณาการ (มหาวิทยาลัยสู่
6 ตำบล; U2T) รวมทั้งมีการสื่อสารถ่ายทอดความรู้และส่งเสริมสร้างแรงจูงใจให้มีการประยุกต์ใช้หรือต่อยอด
7 อย่างแพร่หลาย และเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมที่คุ้มค่าเป็นวัตถุดิบและบรรจุภัณฑ์

8 ๕.๔ จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ในปัจจุบัน หรือการเกิดโรคอุบัติใหม่อื่นๆ ใน
9 อนาคต ได้ส่งผลต่อสุขภาพและชีวิตความเป็นอยู่อย่างมาก โดยเฉพาะชุมชนเมืองที่มีประชาชนอาศัยอยู่กัน
10 อย่างหนาแน่นในสถานที่คับแคบ จึงเสี่ยงต่อการติดเชื้อมาก ดังนั้นเพื่อให้ประชาชนมีสิทธิในการดำรงชีวิตใน
11 สิ่งแวดล้อมและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาพ ^[๑๙] ซึ่งสอดคล้องกับการประชุมขององค์การสหประชาชาติ
12 ว่าด้วยการพัฒนาที่อยู่อาศัยและเมืองอย่างยั่งยืน (Habitat III) และมีมติรับรอง “วาระใหม่แห่งการพัฒนา
13 เมือง” (New Urban Agenda) ^[๒๐] ซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือร่วมกันระหว่างคนในชุมชน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
14 ภาครัฐและหน่วยงานอื่นๆ โดยเริ่มจากการปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์และการมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน เพื่อวางแผน
15 และแนวทางการพัฒนาที่อยู่อาศัยและเมืองอย่างยั่งยืน การสร้างระบบนิเวศที่ดีต่อการใช้ชีวิตทั้งในมิติ
16 เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อมและสุขภาพ รวมทั้งการป้องกันและการเฝ้าระวังโรค การมีความยืดหยุ่นและ
17 ปรับตัวเตรียมความพร้อมล่วงหน้าต่อการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ได้ทันสถานการณ์ ซึ่งควรคำนึงถึงมิติทางอายุ
18 และเพศ ความสอดคล้องและเหมาะสมตามบริบทพื้นที่ ความเปราะบาง การเปลี่ยนแปลงทางสภาพ
19 ภูมิอากาศ ความหลากหลายทางวัฒนธรรม การลดความยากจนและความเหลื่อมล้ำ โดยเฉพาะกลุ่ม
20 เปราะบาง ส่งเสริมความเติบโตทางเศรษฐกิจ การมีที่อยู่อาศัยและที่ดินที่เพียงพอ การวางผังเมืองที่สมดุลใน
21 ทุกมิติ ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาสุขภาพ และปกป้องสภาพแวดล้อม
22 รวมทั้งมีการทำข้อตกลงร่วมกันในการพัฒนาที่อยู่อาศัยและเมืองอย่างมีสุขภาวะ เพื่อให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี
23 และยั่งยืน

24 ดังนั้นจึงควรมีการพัฒนาที่อยู่อาศัยและเมืองอย่างยั่งยืน โดยการจัดสถานที่รักษาผู้ป่วยโควิด - 19
25 หรือสถานที่แยกกักตัว เช่น โรงพยาบาลสนาม ที่อยู่อาศัย ชุมชน หรือสถานที่ทำงานให้ลดความเสี่ยงต่อการ
26 แพร่เชื้อโควิด-19 การจัดการและคัดแยกขยะที่ถูกต้อง สร้างความตระหนักในบทบาทหน้าที่ของการเป็น
27 พลเมืองที่ดี การใช้วัสดุอื่นที่มีคุณภาพมาทดแทนหน้ากากอนามัยแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง เพิ่มพื้นที่สีเขียว ใช้
28 ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า เพิ่มความสามารถการผลิตอาหารที่ดีต่อสุขภาพ ทั้งเพื่อยังชีพและเพื่อการค้า จัดสร
29 งบประมาณเพื่อสร้างพื้นที่ต้นแบบเพื่อศึกษาเรียนรู้ รวมทั้งการพัฒนาในทุกมิติ

30 ๕.๕ ในการพัฒนานโยบายสาธารณะการสร้างเสริมสุขภาวะสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน จำเป็นอย่างยิ่งที่
31 จะต้องสร้างความร่วมมือให้เกิดการรวมเป็นเครือข่ายพลังพลเมือง โดยให้ความสำคัญกับกระบวนการมีส่วนร่วม

๑๙ หมวดสิทธิและหน้าที่ด้านสุขภาพ (มาตรา ๕ พระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๐)

๒๐ ผลประชุมสหประชาชาติว่าด้วยการพัฒนาที่อยู่อาศัยและเมืองอย่างยั่งยืน (Habitat III) และวาระใหม่แห่งการพัฒนาเมือง (New Urban Agenda).
<http://www.bps-m-society.go.th/uploads/content/download/5930d7d7db9a6a.pdf>

1 ร่วม ตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสุดท้าย การสร้างค่านิยมที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม การดำเนินชีวิตประจำวัน ทั้ง
2 ในฐานะผู้ผลิตและผู้บริโภค ที่ไม่ควรผลักภาระต่อผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการกระทำออกไป จึงควรมีการ
3 ขับเคลื่อนอย่างเป็นระบบ เริ่มจากการวางแผน ดำเนินการ ติดตามประเมินผลและการพัฒนาปรับปรุงแก้ไข
4 การลดความเสี่ยงจากการแพร่ระบาดของเชื้อโรค การใช้ทรัพยากรที่คุ้มค่า การจัดการขยะหรือของเสีย ซึ่งจะ
5 ช่วยให้มีคุณภาพสิ่งแวดล้อมและสุขภาพที่ดี

6 ดังนั้นจึงควรมีการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วน เพื่อเป็นพลังพลเมืองในการขับเคลื่อน
7 การสร้างเสริมสุขภาวะสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน โดยร่วมมือ ร่วมใจ ร่วมคิด ร่วมมือ โดยเริ่มจากโครงการหรือกิจกรรมที่
8 ใกล้ตัว เช่น สำนักงานสีเขียว อุตสาหกรรมเชิงนิเวศ การท่องเที่ยวสีเขียว โรงแรมสีเขียว โรงเรียนปลอดขยะ
9 โรงพยาบาลสีเขียว ศูนย์พักคอยหรือดูแลผู้ป่วย เทศบาล/อบต. สิ่งแวดล้อมยั่งยืน ชุมชนที่เป็นมิตรต่อ
10 สิ่งแวดล้อม ตลาดสีเขียว ร้านอาหารสะอาด ปลอดภัย เกษตรปลอดสารพิษและปลอดภัยการเผา เพื่อลดหมอก
11 คับควันไฟและฝุ่นละอองขนาดเล็ก (PM 2.5) เป็นต้น โดยประยุกต์ให้เป็นต้นแบบที่ดีและพัฒนาเป็นแหล่งเรียนรู้
12 เพื่อนำไปขยายผลในพื้นที่อื่น ให้เกิดการพัฒนายั่งยืนในทุกมิติ

13

14 **๖. ประเด็นเพื่อพิจารณาของสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ**

15 ขอให้สมัชชาสุขภาพแห่งชาติ พิจารณาเอกสารสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ ครั้งที่ ๑๔ / ร่างมติ “การ
16 สร้างเสริมสุขภาวะสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืนในวิกฤตโควิด-19”